
[2019-92-RE](#)

Causa 2019-92-RE

(Navas Ustarroz c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 566-2019. Recurs d'empara

Sentència del 26 de maig del 2020

BOPA núm. 77, del 3 de juny del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 17 de desembre del 2019, per la representació processal de la Sra. Helena Navas Ustarroz, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la inactivitat de la Batllia en el marc de l'execució de la causa civil 0014-6/2000 (0093-5/2000 acumulats), que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut i de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que adopti de manera urgent les mesures necessàries per fer cessar i per compensar aquesta vulneració;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 17 de febrer del 2020, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2019-92-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 9 de març del 2020, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Atesa la situació excepcional que va donar lloc a la Llei 3/2020, del 23 de març, de mesures excepcionals i urgents per la situació d'emergència sanitària causada per la pandèmia de SARS-CoV-2, la qual va suspendre l'activitat ordinària d'aquest Tribunal, aquesta resolució es dicta en data d'avui, tot i que el seu examen estava previst per a la reunió del Ple fixada pel 20 d'abril del 2020;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Dominique Rousseau;

---

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. En el marc d'un litigi hereditari, els tribunals ordinaris (el 30 de juliol del 2008, el Tribunal de Batlles, i, el 23 d'abril del 2009, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia en apel·lació) van condemnar la part defenent a pagar als hereus legals del Sr. Rodolf Navas Ortega 14.356.545,25 pta., 277.120,75 FF i 300.918,34 CRA NOR, o el seu equivalent en euros, més els interessos bancaris comptats a partir del 26 d'abril del 2000, més les costes processals de la primera instància (21.059,67 €), així com a restituir-los la possessió de tres places d'aparcament. Per últim, condemnaven la part defenent a efectuar a favor de la Sra. Helena Navas Ustarroz, el traspàs de la titularitat o lliurament de la tomba del seu difunt pare.

1.2. El 5 de novembre del 2009, la Secció Civil de la Batllia va dictar una providència d'execució de la decisió esmentada.

1.3. El 7 d'abril del 2010, mitjançant diligència, la Batllia va informar que no s'havien trobat béns per executar, tot i que el litigi versava sobre diversos immobles amb els seus respectius aparcaments i trasters.

1.4. El 17 de juliol del 2012, la part recurrent va demanar que es procedís a la subhasta dels béns immobles propietat de la part condemnada.

1.5. El 17 de desembre del 2019, la representació processal de la Sra. Helena Navas Ustarroz va interposar un recurs d'empara contra la inactivitat de la Batllia en el marc de l'execució de la causa civil 0014-6/2000 (0093-5/2000 acumulats), que derivaria en una presumpta vulneració del dret a un procés degut i de durada raonable, reconegut a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la recurrent

- La recurrent exposa amb detall totes les dificultats que ha viscut per obtenir l'execució de la decisió judicial pronunciada al seu favor.

- Manifesta que passats 7 anys, no s'ha realitzat encara la subhasta dels béns immobles de la part deutora, demanada el 17 de juliol del 2012; i que van transcórrer més de 4 anys per tal d'ordenar la realització d'una valoració pericial.

- Precisa que si bé és cert que s'ha lliurat la possessió dels aparcaments i s'ha fet el necessari pel canvi de la titularitat del nínxol, la part principal de la condemna no s'ha realitzat, tot i existir els béns sobre els quals executar.

- També al·lega que potser es pot argumentar que no hi ha hagut gaires períodes de total inactivitat "llargs"-entenent per això una durada de, per exemple, dos anys-, ja que s'han efectuat alguns tràmits, però el cert és que en la majoria d'ocasions, tot i els seus insistiments constants, han transcorregut nombrosos períodes de prop o més d'un any sencer (retard ja prou greu) sense que hi hagi hagut activitat de la Batllia.

- En qualsevol cas, conclou que no ha rebut encara el resultat econòmic principal d'una petició d'execució instada el 8 de juliol del 2009, fa més de 10 anys, tot i existir en el patrimoni de la part deutora immobles que podrien haver estat objecte d'un procediment d'execució forçosa.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada i que adopti de manera urgent les mesures necessàries per fer cessar i per compensar aquesta vulneració.

2.2. Argumentació del Ministeri Fiscal

- El Ministeri Fiscal constata que tot i que de les actuacions no es desprèn una real situació d'inactivitat per part de la Batllia, objectivament, d'ençà la demanda d'execució instada el 8 de juliol del 2009 i malgrat els nombrosos requeriments efectuats per la recurrent, encara no s'ha procedit a la subhasta de les unitats immobiliàries embargades a la part executada i sol·licitada mitjançant un escrit del 17 de juliol del 2012.

- Conclou que el temps transcorregut, més de deu anys, no es pot justificar ni per l'actitud processal de les parts, ans al contrari, ni per la complexitat de l'afer, ja que es tracta de valorar i, subsegüentment, de subhastar uns immobles.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que declari que s'ha vulnerat el dret a un judici de durada raonable denunciat per la part recurrent en el marc d'aquesta causa.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. La qüestió constitucional que aquest Tribunal ha de resoldre és la de saber si s'ha vulnerat el dret a un judici de durada raonable, reconegut a l'article 10.2 de la Constitució.

3.2. El dret a un judici de durada raonable és una garantia fonamental del dret a un procés degut que deriva de l'article 10 de la Constitució, tenint entès que, com ha declarat aquest Tribunal, cal també prestar una atenció especial a la suspensió injustificada de l'execució, ja que és l'execució de la sentència aquella que en darrer terme satisfà la pretensió del justiciable (veg. la sentència del 2 de desembre del 2004, recaiguda en la causa 2004-9-RE).

3.3. Hi ha tres criteris que permeten determinar l'existència o no d'una durada no raonable en el decurs d'un procediment judicial davant les jurisdiccions ordinàries: la complexitat de la causa, l'actitud dels tribunals i la dels recurrents. Aquests criteris han estat recordats per aquest Tribunal en nombroses ocasions (veg. per ex. les sentències del 14 de març del 2001 -causa 2000-17-RE-, del 7 de setembre de 2005 -causa 2005-21-RE-, del 7 de maig del 2018 -causes 2017-38-RE i 2017-54-RE-, del 7 de setembre del 2018 -causa 2018-10-RE-, del 19 de desembre del 2018 -causa 2018-50-RE- del 22 de maig del 2019 -causa 2019-14-RE-, i, més recentment, de l'11 de novembre del 2019 -causa 2019-62-RE- i del 17 de febrer del 2020 -causa 2019-70-RE).

3.4. En aquesta causa la resolució de la primera instància és del 30 de juliol del 2008 (Tribunal de Batlles) i la de la segona instància és del 23 d'abril del 2009.

3.5. Ambdues resolucions van acordar condemnar la part defenent a pagar als hereus legals del Sr.

Rodolf Navas Ortega 14.356.545,25 pta., 277.120,75 FF i 300.918,34 CRA NOR, o el seu equivalent en euros, més els interessos bancaris comptats a partir del 26 d'abril del 2000, més les costes processals de la primera instància (21.059,67 €), així com a restituir-los la possessió de tres places d'aparcament; també, condemnaven la part defenent a efectuar a favor de la Sra. Helena Navas Ustarroz, el traspàs de la titularitat o lliurament de la tomba del seu difunt pare.

3.6. El 5 de novembre del 2009, la Secció Civil de la Batllia dictava una providència mitjançant la qual procedia a l'execució de la decisió esmentada.

3.7. El 17 de juliol del 2012, la part recurrent va sol·licitar l'execució forçosa dels béns de la part defenent.

3.8. En la data de la presentació d'aquest recurs d'empara, és a dir, el 17 de desembre del 2019, la subhasta dels béns immobles de la part deutora no havia tingut lloc i no s'havia executat l'apartat financer de l'execució.

3.9. En aquesta causa, ni el comportament de la recurrent, ni el col·lapse dels òrgans judicials, ni la complexitat de la causa poden justificar els llargs períodes d'inactivitat de l'autoritat judicial.

3.10. Aquesta dilació manifestament desproporcionada en relació amb el fons de l'assumpte -11 anys comptats des de la primera sentència del Tribunal de Batlles- constitueix una vulneració del dret a un judici de durada raonable.

3.11. Per consegüent, aquest Tribunal ha d'atorgar l'empara demanada, ha de comunicar a l'òrgan judicial competent aquesta resolució per tal que adopti les mesures oportunes, en el termini més breu possible, per posar fi a la dilació constatada i ha de declarar que la recurrent té dret a ser indemnitzada pel retard constatat.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Estimar el recurs d'empara presentat per la representació processal de la Sra. Helena Navas Ustarroz contra la inactivitat de la Batllia en el marc de l'execució de la causa civil 0014-6/2000 (0093-5/2000 acumulats).

2. Declarar que s'ha vulnerat el seu dret fonamental a un procés degut de durada raonable respecte de la tramitació processal de l'execució esmentada.

3. Declarar que la recurrent té dret a ser indemnitzada pels perjudicis soferts.

---

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la Sra. Helena Navas Ustarroz, a la presidenta de la Batllia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 26 de maig del 2020.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat

Jean-Yves Caullet
Magistrat